

SERIE: KVINDERNE OMKRING GRUNDTVIG FORTÆLLER

Gennem otte fortællinger hører vi kvinderne omkring Grundtvig fortælle – om Grundtvig, om sig selv, om tiden og om brydningerne. Dette er anden fortælling i serien.

Fortællingerne er alle skrevet af Else Mathiasen og er en bearbejdet version af performanceforedraget 'Grundtvig og kvinderne', som hun turnerer med. Performanceforedraget er udviklet og opføres sammen med trompetisten Torben Lassen og pianisten Karen Sørensen, der begge er jazzmusikere. Kvindernes fortællinger er baseret på historiske kilder, og der er taget ganske få dramaturgiske friheder.

Else Mathiasen har været mere end 30 år i højskolen, herunder 16 år som forstander på Vestjyllands Højskole, og har bl.a. været initiativtager til og leder af Fortælle Akademiets kurser på den nye 'Højskolen Mors'. Læs mere om Else på www.elsemathiasen.dk

TEKST: ELSE MATHIASSEN, FORTÆLLER, DANSER OG FHV. HØJSKOLEFORSTANDER

ÅDAN AGDE AGA

Serie: Kvinderne omkring Grundtvig tager ordet. I sidste nummer af Grundtvigsk Tidende var det Grundtvigs mor, Cathrine Marie, der førte ordet – denne gang er vi rykket ud i køkkenet for at lytte til tjenestekonen Malene Jensdatter

Ude i køkkenet sad en gammel kone, Malene Jensdatter. Hun havde været i præstegårdens tjeneste i mange år. Nu var hun gammel og plaget af alderdommens skavanker, men hun hjalp til, så godt hun kunne, fra sin skammel ved køkkenbordet.

Malene Jensdatter:

"Hen mod aften, i mørkningen kom de listende, de to små – Ulrikke og Frederik. De ville så gerne høre en historie – eller to. »

ÅDAN AGDE AGA

» Deres mor underviste dem selv i læsning, men når det blev for svært, og bogstaverne drillede, kom de ud til mig i køkkenet. Mine lænder værkede og hænderne rystede, men fortælle det kunne jeg da. Jeg fortalte eventyr og historier fra gamle dage, og børnene ville gerne høre fortællinger om de nordiske guder. Jeg spurgte dem en dag, om de havde hørt om de første mennesker på jorden – og de sagde ja, det var Adam og Eva, det havde deres mor selv sagt. Neejj, sagde jeg. Nu skal I høre:

En dag gik de tre guder Odin, Vile og Ve en tur langs stranden. Der så de to træstammer. Visne og våde. ”Lad os gøre dem til mennesker,” sagde de. Og det gjorde de. Odin gav dem ånd og ånde, så de kunne trække vejret, og de fik en skæbne. Vile gav dem bevægelse, tanken og lemmernes rørelse, og Ve gav dem livets lød og gav dem muligheden for at høre, lugte, smage, føle og se. Og I

kan tro, de så. De så hinanden. Først så de kun hinanden. De stod overfor hinanden som mand og kvinde. ”Hvad hedder du?” spurgte hun. ”Ask,” sagde han. ”Og du?” ”Embla,” sagde hun. Se, det var de første mennesker på jorden.

Jeg fortalte også Sigurds Saga. Om valkyrien Sigdrifa, som Odin straffede, fordi hun var retfærdig. Når der var kamp, sendte Odin valkyrierne, de kvindelige krigere, ud for at tildele sejr og nederlag. Og fordi han selv ville have de bedste krigere til Valhal, kunne han finde på at lade de tapreste dø. Således også i kampen mellem Hjalmer og Agner. Men her tog Sigdrifa affære og lod Agner, som rettelig burde vinde kampen, vinde. Odin blev vred, meget vred, og ville naturligvis straffe Sigdrifa. Han ville sende hende tilbage til jorden, hvor hun skulle giftes og udføre en kvindes arbejde, men Sigdrifa talte godt for sig. Hvordan kunne han være så hård mod hende? Hun der havde bragt ham så mange krigere i tidens løb. Odin vidste jo, at det var rigtigt, så de blev enige om, at hun skulle lægges sovende

i en brynje bag en skjoldmur, og kun den tapreste mand skulle kunne bringe hende tilbage til det jordiske liv. Og der lå hun, indtil den dag Sigurd brød gennem hendes skjold.

– Men børn, nu må I høre videre i morgen, for jeg skal hjælpe med aftensmaden.

Frederik og Ulrikke elskede historierne om Odin og Tór, Freja, Loke og alle de andre nordiske guder. Jeg sang også for dem. De lange folkeviser lærte de hurtigt udenad, og de lærte mange salmer og gudelige sange ude hos mig i køkkenet: ”O Jesu! Forlad for din pine, mig synderne mine, frels mig fra den evige død.”

Vi elskede at synge. Vi sang tit, og vi sang højt, selvom det ikke lød ret godt.”

...

Grundtvig kaldte senere Malene Jensdatter for Saga eller ”min sprogmeisterinde”.

Grundtvig var kun 19 år gammel, da han i 1802 fik sin teologiske embedseksamen. Han var da for ung til at søge et præsteembede, og måtte derfor se, om han kunne finde et arbejde som huslærer. Efter opholdet i præstegården hjemme i Udby søgte han – og fik – en stilling som huslærer på godset Egelykke på Langeland. På vejen til Langeland blev han stoppet af isvinteren og måtte gøre ophold hos sin bror i Thorkildstrup på Falster. Det gjorde ham nu ikke noget; for nabo-præsten, pastor Blicher i Gunslev, havde tre døtre, og Grundtvig havde tidligere været forelsket i den ældste datter, Marie. Det var aldrig blevet til noget, for da han endelig fik taget sig sammen til at erklære hende sin kærlighed, var hun afsat til anden side. Men der var jo tre døtre ... Og denne gang faldt blikket på den yngste, Elisabeth kaldet Lise. Men skuffelsen over at være blevet forsmået af den ældste sad i ham, og han skrev i sin dagbog:

”Få hende til kone? – nej, i det ringeste er jeg mig det ikke bevidst. Vellyst? – nej, på ingen måde. Jeg ønsker at være yndet af hende.”

Han skrev endvidere, at han ikke var i en position til en nøjere forbindelse, og han endte med at skrive, at han ville bilde hende ind, at han var forelsket i hende. Maries afvisning havde såret ham dybt, men Lise var i hans tanker, og senere da han ventede på båden til Langeland, skrev han i sin dagbog:

”Allerede i foråret interesserede Lise Blicher mig. Når jeg er hos hende – åh mit øje fast på hende ser. Da kunne jeg i følelse af den mest berusende fryd slut-

Jeg spurgte dem en dag, om de havde hørt om de første mennesker på jorden – og de sagde ja, det var Adam og Eva, det havde deres mor selv sagt. Neejj, sagde jeg. Nu skal I høre: En dag gik de tre guder Odin, Vile og Ve en tur langs stranden ...

te hende i mine arme og sige af mit hjertes fylde: Jeg elsker dig, hulde pige – vær min og vær lykkelig. Jeg anser det derfor som min pligt ved allerførste lejlighed at bede om hendes kærlighed.” ■

Kærligheden – eller hvad det nu var – til Lise blev dog for en stund sat på hold. For på Langeland mødte Grundtvig den unge godsejerfrue Constance Leth. Læs herom i næste nummer